Työehdot-osasto/Ristelä

19.2.2018

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 15.2.2018

E 106/2017 vp Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2018

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry kiittää mahdollisuudesta osallistua valtioneuvoston EU-strategiasta käytävään keskusteluun. On hyvä käytäntö, että Suomen EU-politiikan kokonaisuudesta käydään vuosittain avoin ja kokonaisvaltainen keskustelu.

Suomen puheenjohtajuus

Suomen tuleva EU-puheenjohtajuus osuu tällä kertaa ajankohtaan, jossa puheenjohtajamaan rooli korostuu. Syksyllä unionin tulevaisuuskeskustelu on todennäköisesti täydessä vauhdissa ja uuden Euroopan komission painopisteitä ollaan kesän eurovaalien jäljiltä muovaamassa. Puheenjohtajamaalla on silloin ainutlaatuinen tilaisuus vaikuttaa erityisesti siihen, minkälaisia ovat vuoden 2019 lopulla neuvoteltavat EU-instituutioiden yhteiset prioriteetit.

SAK pitää tärkeänä, että Suomen puheenjohtajuuden sisältöpainopisteet valmistellaan avoimesti laajassa yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen ja muiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa. Tämä antaa parhaat edellytykset myös painopisteiksi valittujen tavoitteiden edistämiseen puheenjohtajakauden aikana.

Sosiaalinen ulottuvuus

EU:n sosiaalisen ulottuvuuden osalta SAK pitää valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiaa valitettavan suppeana. EU:n tulevaisuudesta käytävässä keskustelussa on nyt esillä entistä vahvemmin myös työmarkkina- ja sosiaalipolitiikan alaan kuuluvia aiheita, joissa unionin sääntelyä tai muuta ohjausta saatetaan vahvistaa ja laajentaa uusiin asioihin. On tärkeää, että Suomi on täysipainoisesti ja aloitteellisesti mukana näiden ratkaisujen muovaamisessa. On vältettävä tilanne, jossa Suomi joutuu unionin valtavirrassa pysyäkseen hyväksymään ratkaisuita, joissa ei ole riittävällä tavalla huomioitu suomaisen yhteiskunnan erityispiirteitä.

EU:n keskeisiin tehtäviin kuuluu jo ennestään työntekijöiden suojelun vähimmäistason määrittely. Kuluvan komission aikana tämän sääntelyn pitkään kaivattu uudistaminen on käynnistetty muun muassa lähetettyjen työntekijöiden oikeuksien tarkentamisella sekä työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvien direktiivien päivittämisellä.

Tärkeä on myös lainsäädäntökäsittelyn alkuvaiheessa oleva direktiiviesitys avoimista ja ennakoitavista työoloista (valtioneuvoston strategiassa aikaisemmalla nimellään mainittu työehtojen todentamisdirektiivi). Kyseinen komission esitys vahvistaisi epävarmoissa työsuhteissa työskentelevien oikeutta saada tietoa työsuhteensa ehdoista ja voisi lainsäädäntöprosessissa vahvistettuna tuoda turvaa myös esimerkiksi alustataloudessa ja nollatuntisopimuksilla työskenteleville.

Valtioneuvoston strategiassa mainitaan myös komissiolta odotettava aloite Euroopan työviranomaisen perustamisesta. SAK suhtautuu ajatukseen myönteisesti ja toivoo, että uusi viranomainen saa riittävän vahvat valtuudet tarttua tiedonkulun ongelmiin ja pystyy siten tehostamaan esimerkiksi työntekijöiden lähettämiseen liittyvien epäkohtien torjuntaa. Myös komissiolta odotettu ehdotus eurooppalaisesta sosiaaliturvatunnuksesta tuo toivottavasti apua työvoiman sujuvan ja ongelmattoman liikkuvuuden turvaamiseen.

EMU:n kehittäminen

Talous- ja rahaliitto EMU:n kehittämisessä SAK pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä jäsenmaiden omaa vastuuta talouspolitiikastaan. Samalla SAK kuitenkin katsoo, että euromailla tulisi tarvittaessa olla myös riittävät välineet yhteiseen elvyttävään politiikkaan. Myös euroalueen automaattinen vakauttaja saattaa olla tarpeen yksittäisiin jäsenmaihin kohdistuvien suhdannevaikeuksien lieventämiseksi. Tässä pahan päivän rahastoksikin kutsuttu tasausrahasto voisi toimiva ratkaisu.

Sisämarkkinat

Sisämarkkinoiden kehittämisessä SAK tukee valtioneuvoston yleisiä tavoitteita kasvun edellytysten vahvistamisesta. Muun muassa yhtiöoikeutta koskevissa uudistuksissa on kuitenkin tärkeä pitää huoli myös siitä, ettei niillä avata uusia mahdollisuuksia väärinkäytöksiin, kuten säännösten kiertämiseen postilaatikkoyrityksiä käyttäen.

Kuten valtioneuvosto toteaa, on myös arvioitava digitalisaation vaikutuksia yhteiskuntaan ja työelämään. Esimerkiksi alustatalouden piirissä on nähty työntekijöiden kannalta äärimmäisen turvattomia työnteon muotoja, joiden yleistyminen on myös sisämarkkinoiden ongelma ja saattaa siksi edellyttää ratkaisuja myös Euroopan tasolla.

Kauppapolitiikka

EU:n kauppapolitiikassa SAK yhtyy valtioneuvoston tavoitteeseen avoimesta ja sääntöihin perustuvasta kauppajärjestelmästä. Tulevien sopimusten osalta SAK pitää ensiarvoisen tärkeänä, että kauppasopimuksien työelämä- ja ympäristöehdoista laaditaan aidosti

sopimusosapuolia sitovia. Tämä edellyttää sitä, että esimerkiksi työelämän perusoikeuksien rikkomukset voivat johtaa taloudellisiin sanktioihin.

Vahva sitoutuminen työelämän standardeihin on keskeistä myös Iso-Britannian kanssa neuvoteltavassa sopimuksessa uudesta yhteistyösuhteesta maan EU-eron jälkeen.

Instituutiot

Institutionaalisten uudistusten osalta SAK katsoo, että Suomen on syytä suhtautua käynnissä olevaan keskusteluun avoimesti ja antaa tukensa unionin demokraattisuutta, toimintakykyä ja luottamusta vahvistaville uudistuksille.

SAK yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että määräenemmistöpäätökset ovat keskeinen tekijä unionin päätöksenteon toimivuudessa. Erityisesti kannatamme komission puheenjohtajan esittämää tavoitetta vahvistaa määräenemmistöpäätöksiä verotuksen alalla. Yksittäisten jäsenmaiden ei pidä voida estää EU:n yhteisen edun mukaisia toimia, joilla estetään veropohjan aukoilla tai alhaisella yhtiöverotuksella hankittava kilpailuetu.

Sääntelyn toimivuus

EU-sääntelyn kehittämisessä SAK pitää tärkeänä, että säännösten tarpeellisuutta ja laatua arvioidaan suhteessa asetettuihin yhteiskunnallisiin tavoitteisiin. Joissain tapauksissa yksinkertaisemmilla säännöksillä voidaan saada parempia tuloksia, mutta joskus tarvitaan myös täysin uutta tai entistä vahvempaa lainsäädäntöä. Esimerkiksi työsuojelusäännösten on pysyttävä mukana työelämän muutoksessa ja siihen liittyvissä uusissa riskeissä, joita aikaisempaa lainsäädäntöä laadittaessa ei ole osattu ennakoida.

Parempaan sääntelyyn liittyvässä keskustelussa on tärkeä muistaa myös monien EU-säännösten luonne vähimmäismääräyksinä. Tällaisia ovat myös työelämää koskevat EU:n direktiivit. Niiden tarkoituksena on asettaa alin hyväksyttävä taso ja siten torjua työntekijöiden oikeuksien ja turvan polkemista kilpailuedun saavuttamiseksi. Vähimmäistasoa korkeampaa työntekijöiden suojelua ne eivät kiellä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot kansainvälisten asioiden päällikkö Pekka Ristelä
pekka.ristela@sak.fi
puh. 040 546 8781